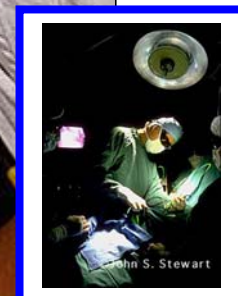

โครงการประสานร่วม

ระหว่างสถานประกอบการและบุคลากรด้านสุขภาพ

เพื่อสร้างสร้งงานอาชีพอนามัยภายในสถานประกอบการ

จัดทำโครงการโดย กลุ่มศูนย์การแพทย์เฉพาะทางด้านอาชีวเวชศาสตร์และเวชศาสตร์สิ่งแวดล้อม โรงพยาบาล
นพรัตนราชธานี กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข โทร 025174270-9 ต่อ 1658, 1659

สถานการณ์ปัจจุบัน

ปัจจุบันพวกเราคงรู้จักคำว่าอาชีวอนามัยเป็นอย่างดี การสร้างสรรงานอาชีวอนามัยในสถานประกอบการมีศัพท์เรียกเป็นทางการว่า บริการอาชีวอนามัย หรือ Occupational Health บริการอาชีวอนามัยในสถานประกอบการนั้น “เป็นบริการที่จัดเพื่อให้พนักงานมีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ โดยทำงานในสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปราศจากโรคและอุบัติเหตุ เพื่อให้ทำงานได้อย่างเต็มที่และมีความสุข รวมทั้งสามารถดำรงสถานอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม”

เท่าที่สำรวจพบว่า บริการอาชีวอนามัยที่จัดส่วนใหญ่ได้แก่ การค้นหาสิ่งคุกคาม ประเมินและจัดการความเสี่ยง การตรวจร่างกายทั่วไป การจัดการรักษาพยาบาล เท่านั้น ยังขาดบริการอีกหลายอย่าง และข้อสำคัญการจัดบริการอาชีวอนามัยส่วนใหญ่ไม่มีบุคลากรด้านสุขภาพได้แก่พยาบาลประจำสถานประกอบการนั้นหรือแพทย์เข้ามาเกี่ยวข้องเลย เป็นที่น่าเสียดายที่สถานประกอบการที่มีการบังคับให้มีพยาบาลหรือแพทย์ประจำตามกฎหมาย ไม่ได้ใช้ศักยภาพของแพทย์ให้เต็มที่เลย

องค์ประกอบของการจัดบริการอาชีวอนามัย

1. การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในการทำงานให้ปลอดภัยโดย
 - 1.1 ค้นหาสิ่งคุกคาม
 - 1.2 ประเมินและจัดการความเสี่ยง
 - 1.3 การเฝ้าระวังด้านสุขภาพและโรค ตามความเสี่ยง
 - 1.4 การจัดการข้อมูลด้านสุขภาพ
 - 1.5 การจัดการด้านการรักษาพยาบาล
 - 1.6 การจัดการเหตุฉุกเฉิน
2. การส่งเสริมสุขภาพ

การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในการทำงานให้ปลอดภัย

มีเครื่องมือที่สำคัญคือการเดินสำรวจโรงงาน การเดินสำรวจโรงงานจะทำให้เราได้สิ่งคุกคาม และมีการประเมินความเสี่ยง รวมทั้งจัดการความเสี่ยง ในกระบวนการนี้ ถ้ามีบุคลากรทางการแพทย์ไปด้วย จะทำให้ทราบถึงโอกาสที่พนักงานของเราจะเกิดอันตรายต่อสุขภาพจากงาน

ที่เขาทำ และสามารถวางแผนเฝ้าระวังด้านสุขภาพตามความเสี่ยงและโรคที่อาจจะเกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้การเดินทางสำรวจโรงงานด้วยกันก็ทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นสามารถแก้ไขได้ในทันทีด้วย

การเฝ้าระวังด้านสุขภาพและโรคตามความเสี่ยง

เป็นการเฝ้าระวังด้วยการตรวจสุขภาพ ทั้งก่อนเข้าทำงาน ระหว่างทำงาน ภายหลังการเจ็บป่วย ก่อนย้ายงาน ก่อนออกจากงาน การเฝ้าระวังด้านสุขภาพเป็นการตรวจคัดกรองว่าผลจากงานที่ทำในรอบปีนั้นมีผลกระทบต่อสุขภาพอย่างไร จะตรวจอย่างไรจึงจะตรงกับความเสี่ยง และเป็นการเตรียมคนให้เข้ากับงานด้วย (fitness to work) เช่นถ้าเจ็บป่วย สามารถทำงานได้หรือไม่ ใช้เวลานานหรือไม่ จะกลับเข้ามาทำงานได้ จะเห็นว่าการวางแผนการตรวจร่างกาย การตรวจร่างกาย และการเตรียมคนนั้นจะต้องทราบว่าทำงานอะไร มีความเสี่ยงอะไรบ้าง จึงจะวางแผนและทำการตรวจคัดกรองตามความเสี่ยงได้ ดังนั้นในการตรวจร่างกายที่ทำในปัจจุบัน เป็นการตรวจร่างกายทั่วไป ซึ่งไม่มีประโยชน์ในการตรวจคัดกรองเพื่อการเฝ้าระวังเลย

การเฝ้าระวังโรค เป็นการเฝ้าระวังอีกแบบหนึ่ง ในการจัดการความเสี่ยงอาจมีความเสี่ยงบางอย่างที่ถือว่าเป็นความเสี่ยงที่ยอมรับได้ แต่มีผลกระทบต่อสุขภาพ เช่น แสงสว่างไม่พอ การเฝ้าระวังโรคคือ ต้องคอยระวัง โรคปวดตา ปวดศีรษะ แสดงว่ามีผลกระทบต่อสุขภาพ และเป็นความเสี่ยงที่จะต้องจัดการ เป็นต้น การเฝ้าระวังโรคนั้นไม่ดี เพราะต้องรอให้เกิดโรคก่อน

ในส่วนนี้จะเห็นว่าบุคลากรด้านสุขภาพมีความสำคัญมาก และถ้าจะทำให้ถูกต้อง จำเป็นต้องใช้แพทย์และพยาบาลที่ผ่านการอบรมด้านอาชีวเวชศาสตร์และอาชีวอนามัยมาเป็นอย่างดี จะช่วยได้มาก

การจัดการข้อมูลด้านสุขภาพ

เป็นการจัดการเพื่อการเฝ้าระวัง ปัจจุบันข้อมูลด้านสุขภาพส่วนใหญ่ได้แก่ ข้อมูลการตรวจร่างกาย ข้อมูลสรุปผลการเจ็บป่วยที่ห้องพยาบาล ข้อมูลการสอบสวนโรค เป็นต้น มีข้อมูลด้านสุขภาพหลายชนิดเช่น

- ข้อมูลพนักงานที่เป็นโรคเรื้อรัง ที่ทำงานในแต่ละแผนก

- ข้อมูลการเจ็บป่วยด้วยโรคที่เฝ้าระวังตามความเสี่ยงในแต่ละแผนก
- ข้อมูลของการเจ็บป่วยหรืออุบัติเหตุในงานในแต่ละแผนก
- ข้อมูลการหยุดงานของพนักงานในภาพรวม และเปรียบเทียบในแต่ละแผนก

ข้อมูลเหล่านี้ สามารถนำมาวิเคราะห์ และนำมาประเมินมาตรการต่างๆ ที่ใช้เพื่อป้องกัน โรค หรือความเสี่ยงที่เกิดขึ้น ซึ่งในปัจจุบันยังทำไม่เต็มที่ ข้อมูลเหล่านี้บุคลากรด้านสุขภาพสามารถช่วย ในการวางแผน และการวิเคราะห์ได้

การรักษาพยาบาล

ปกติเราจะมีห้องพยาบาลในสถานประกอบการตามกฎหมาย สำหรับโรงงานที่ไม่มี ก็อาศัย การตรวจที่สถานพยาบาลที่พนักงานทำประกันสังคม ห้องพยาบาลจะมีการรักษาโรคทั่วไป ได้แก่ ปวดหัว ปวดท้อง ท้องเสีย ปวดข้อ หรือ โรคผิวหนังบางประเภท สำหรับโรคที่หายากหรือเรื้อรัง ซับซ้อน ก็จะไปที่สถานพยาบาลที่มีประกันสังคมไว้ นอกจากการรักษาในห้องพยาบาลแล้ว พนักงานของเราจำเป็นต้องมีความรู้ด้านปฐมพยาบาล และการช่วยชีวิตขั้นพื้นฐาน

บุคลากรทางการแพทย์มีหน้าที่อย่างเต็มที่ ทั้งในด้านการให้ความเห็นเรื่องยา ซึ่งบางครั้งยา พื้นฐานเช่นยาลดน้ำมูกก็มีความสำคัญ ถ้า ใช้งานมากอาจเกิดอุบัติเหตุอันตรายต่อ ตัวพนักงานเองและต่อเพื่อนร่วมงาน ถ้า บุคลากรทางการแพทย์ได้เดินสำรวจ โรงงานและทราบว่ามีการบวกรการทำงาน อย่างไร ก็จะช่วยออกความเห็นในการสั่ง ยาที่ไม่ส่งมาไว้ที่ห้องพยาบาล นอกจากนี้ ยังช่วยในการออกความเห็นในการใช้ยาที่ ไม่มีผลเสียต่องานอย่างอื่นด้วย สำหรับการปฐมพยาบาลและความรู้ด้านการช่วยชีวิตขั้นพื้นฐาน บุคลากรทางการแพทย์จะมีบทบาทสำคัญยิ่งในการฝึกอบรม และการทดสอบ

การจัดการเหตุฉุกเฉิน

ตามกฎหมายจะต้องมีการซ้อมอัคคีภัย และในสถานประกอบการที่มีการ เก็บวัตถุอันตรายก็จะต้องมีการซ้อมเกี่ยวกับอุบัติภัยสารเคมีด้วย บุคลากรทาง การแพทย์มีส่วนร่วมในปลายทางคือเมื่อมีการนำผู้ประสบเหตุออกมาจากสถานที่ เกิดเหตุแล้ว ดังนั้นควรมีการซ้อมการช่วยเหลือ การคัดกรองผู้ประสบเหตุ และการ นำส่งสถานพยาบาล

การส่งเสริมสุขภาพ

มีโครงการส่งเสริมสุขภาพอยู่หลายแบบ เช่น โครงการโรงงานสีขาว โครงการลดยาเสพติด โครงการงดเหล้า บุหรี่ การที่เรารู้ความเสี่ยงของการทำงาน ก็อาจจัดการส่งเสริมสุขภาพให้สู้กับความเสี่ยงได้ เช่น ถ้ามีพิษสารตะกั่วมาก ก็อาจเน้น สุขนิสัยส่วนบุคคล การงดบุหรี่ การออกกำลังกาย การกินข้าวกล้อง เป็นต้น เหล่านี้จะทำให้ร่างกายสู้กับพิษตะกั่วได้ บุคลากรทางการแพทย์มีส่วนช่วยในการวางแผนการส่งเสริมสุขภาพนี้ได้เป็นอย่างดี

บุคลากรทางการแพทย์ที่ดีควรเป็นอย่างไร

พยาบาล

พยาบาลจะมีทั้งพยาบาลประจำโรงพยาบาล พยาบาลในหน่วยงานอาชีวอนามัยในโรงพยาบาล รัฐบาล พยาบาลที่ผ่านการอบรมอาชีวอนามัย(ผ่านการอบรม 4 เดือน) พยาบาลที่สามารถช่วยเหลือได้ดีคือพยาบาลประจำโรงงานที่ได้รับการอบรมด้านอาชีวอนามัย พยาบาลประจำโรงงานควรเป็นพยาบาลที่ทำงานประจำ ไม่ควรเป็นพยาบาลที่หมุนเวียนกันมาทำงาน

แพทย์

แพทย์จะมีทั้งแพทย์ประจำโรงงาน แพทย์ที่มาทำบางเวลา แพทย์ในหน่วยงานอาชีวเวชศาสตร์ในโรงพยาบาล และแพทย์อาชีวเวชศาสตร์ (แพทย์ที่จบการอบรมและสอบได้วุฒิบัตรหรืออนุมัติบัตรเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีวเวชศาสตร์ของแพทยสภา) แพทย์ที่สามารถช่วยเหลือได้ดีคือ

แพทย์ประจำโรงงานที่ได้รับการอบรมด้านอาชีวเวชศาสตร์

ตามกฎหมายแพทย์ที่สามารถตรวจร่างกายตามความเสี่ยงได้ดีคือแพทย์ที่ผ่านการอบรมด้านอาชีวเวชศาสตร์หลักสูตรระยะสั้นสองเดือนของกรมการแพทย์ ขึ้นไป (รวมทั้งแพทย์อาชีวเวชศาสตร์ดังกล่าวด้านบนด้วย)

โรงพยาบาลที่รับผิดชอบโครงการ

จะเป็น โรงพยาบาลที่มีศูนย์อชีวเวชศาสตร์ซึ่งประกอบด้วยแพทย์ที่ผ่านการอบรมด้านอชีวเวชศาสตร์อย่างน้อยเป็นหลักสูตรสองเดือนขึ้นไป หรือเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านอชีวเวชศาสตร์ ซึ่งสอบได้วุฒิบัตรหรืออนุมัติบัตรของแพทยสภา และมีพยาบาลอชีวอนามัย

โรงพยาบาลเจ้าของโครงการ

โรงพยาบาลนพรัตนราชธานี กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข โดยกลุ่มศูนย์การแพทย์เฉพาะทางด้านอชีวเวชศาสตร์และเวชศาสตร์สิ่งแวดล้อม

โครงการประสานร่วมระหว่างสถานประกอบการและบุคลากรด้านสุขภาพเพื่อสร้างสรรคงานอชีวอนามัยภายในสถานประกอบการ

ข้อดี

มีการมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการแพทย์ ในทุกองค์ประกอบของงานอชีวอนามัย ทำให้งานอชีวอนามัยสามารถทำได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ข้อเสีย

ต้องมีความตั้งใจทำและมีความต่อเนื่อง

รูปแบบ

อชีวอนามัยโดยหน่วยบริการภายในสถานประกอบการ

บุคลากรทางการแพทย์ภายในสถานประกอบการ ได้รับการพัฒนาเพื่อร่วมในการดำเนินงานอชีวอนามัย

อชีวอนามัยโดยหน่วยบริการภายนอกสถานประกอบการ

สำหรับสถานประกอบการที่ไม่มีหน่วยบริการ หรือยังไม่ถึงเกณฑ์ที่จะต้องมีพยาบาลหรือแพทย์ตามกฎหมาย แพทย์หรือพยาบาลในโรงพยาบาลของรัฐใกล้เคียงจะช่วยเหลือ โดยจะได้รับการพัฒนาเพื่อร่วมในการดำเนินงานอชีวอนามัย

อชีวอนามัยโดยหน่วยบริการภายในหรือภายนอกสถาน

ประกอบการ ซึ่งสถานประกอบการประเภทเดียวกันร่วมมือกันเป็นเครือข่ายเดียวกัน

โดยความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการประเภทเดียวกัน ทำให้การจัดบริการอาชีวอนามัยทั้งแบบภายในสถานประกอบการและภายนอกสถานประกอบการ ทำให้ง่ายต่อการดำเนินงานอาชีวอนามัย

การดำเนินงานอาชีวอนามัยโดยคลินิกในโรงพยาบาลของรัฐ

เป็นการดำเนินงาน โดยภาครัฐ และให้บริการ ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบอาชีวอนามัยโดยหน่วยบริการภายนอกสถานประกอบการ

แนวทางการดำเนินงาน

- แบ่งกลุ่มโรงงาน ตามขนาดของโรงงาน
- จัดบริการอาชีวอนามัย โดยยึดแนวทางที่ดีที่สุดคือการให้บริการอาชีวอนามัยโดยมีหน่วยบริการภายในสถานประกอบการ (หน่วยบริการคือ ห้องพยาบาล พยาบาล และแพทย์ประจำโรงงาน)
- การแบ่งกลุ่มจะช่วยให้โรงงานที่ไม่มีหน่วยบริการ สามารถมีบุคลากรด้านสุขภาพเข้าไปร่วมมือในการจัดทำงานอาชีวอนามัยได้
- โรงพยาบาลที่รับผิดชอบโครงการ จะช่วยเหลือในการประชุม ให้การศึกษาอบรม แก่แพทย์และพยาบาลภายในสถานพยาบาลของรัฐ ใกล้เคียง อาชีวอนามัยที่มีส่วนร่วมของบุคลากรควบคุมทิศทางดำเนินงานอาชีวอนามัย
- โรงพยาบาลที่รับผิดชอบปรึกษาด้านอาชีวอนามัย ประกอบการที่เข้าร่วมสามารถปรึกษาปัญหาด้านจากการทำงาน ได้ที่ศูนย์ของโรงพยาบาลที่โครงการหรือที่กลุ่มศูนย์ทางด้านอาชีวเวชศาสตร์และเวช

ประกอบกร และภายใน เพื่อให้เกิดระบบงานอาชีวอนามัยให้ เป็น ไปใน

โครงการ จะเป็นที่ ให้แก่สถาน โครงการทุกโรง โดย อาชีวอนามัย และโรค อาชีวเวชศาสตร์ รับผิดชอบ การแพทย์เฉพาะ ศาสตร์ถึงแวดล้อม

โรงพยาบาลนพรัตนราชธานี เจ้าของโครงการ และเบอร์ hot line ซึ่งจะแจ้งต่อไป

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ด้านสถานประกอบการ

- รับสมัครสถานประกอบการ โดยปัจจัยแห่งความสำเร็จคือความเห็นพ้องของผู้บริหาร
- ดำรงนโยบายด้านอาชีพอนามัยและความปลอดภัย
- ถ้ายังไม่มีจะมีการช่วยกันทำ โดยทีมสุขภาพและทีมสถานประกอบการ
- ดำรงสิ่งที่สถานประกอบการได้ทำไปแล้ว โดยใช้แบบประเมินตนเอง
- วางแผนการดำเนินงานอาชีพอนามัย โดยใช้องค์ประกอบด้านอาชีพอนามัยเป็นตัวหลัก
- ควบคุมกำกับ และเป็นທີ່ปรึกษาให้แก่ทีมสุขภาพและทีมโรงงาน โดยโรงพยาบาลที่รับผิดชอบโครงการ

LOOKING FORWARD TO OUR NEXT MEETING

WITH

WHO: _____

DATE: _____

TIME: _____

WHAT NOT TO FORGET: _____

ด้านทีมสุขภาพ

- กำหนดตัวทีมสุขภาพตามรูปแบบของสถานประกอบการ
- ทำการฝึกอบรมให้แก่แพทย์และพยาบาลประจำโรงงาน โดยโรงพยาบาลที่รับผิดชอบโครงการ หรือ โรงพยาบาลเจ้าของโครงการ
- ทำการฝึกอบรมให้แก่แพทย์และพยาบาลประจำโรงพยาบาลของรัฐ โดยโรงพยาบาลที่รับผิดชอบโครงการหรือ โรงพยาบาลเจ้าของโครงการ
- ทำการติดตามประเมินผล โดยโรงพยาบาลที่รับผิดชอบโครงการ หรือ โรงพยาบาลเจ้าของโครงการ
- มีการประชุมร่วมกันระหว่างโรงพยาบาลที่รับผิดชอบโครงการและโรงพยาบาลนพรัตนราชธานี

สิ่งที่สถานประกอบการจะได้รับ

- การดำเนินงานอาชีวอนามัยในสถานประกอบการ ด้วยการมีส่วนร่วมของบุคลากรด้านสุขภาพ อย่างถูกต้อง และมีการประเมินและติดตามผล
- ได้รับการเฝ้าระวังด้านสุขภาพและเฝ้าระวังด้าน โรค ตามความเสี่ยง อย่างมีคุณภาพ
- มีระบบการจัดการข้อมูลด้านสุขภาพเพื่อนำมาวางแผนพัฒนาทรัพยากรบุคคล ลดการลาของพนักงาน
- มีการบริหารจัดการการดูแลรักษาพนักงานที่เจ็บป่วยภายในสถานประกอบการอย่างถูกต้อง
- นำมาประมวลผลกับระบบคุณภาพ ISO 9000, ISO 14001 และ มอก 18000
- มีที่ปรึกษาด้านอาชีวอนามัย ด้าน โรคและการเจ็บป่วย จากการทำงาน

โรงพยาบาลรัตนราชธานี

โรงพยาบาลรัตนราชธานี เป็นโรงพยาบาลที่ถูกกำหนดให้ทำหน้าที่ด้านอาชีวเวชศาสตร์ตามพระราชกฤษฎีกา โดยให้มีบริการรักษา วิจัย และฝึกอบรมแพทย์ในด้านโรคที่เกิดจากการทำงาน ในเดือนกรกฎาคม 2548 ได้มีการเซ็นสัญญาระหว่างกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงแรงงาน โดยโรงพยาบาลรัตนราชธานี และ สำนักงานกองทุนเงินทดแทน จัดตั้งศูนย์โรคจากการทำงาน โดยมีคลินิกอาชีวเวชศาสตร์ ทำการวินิจฉัยและรักษาโรคจากการทำงาน โดยให้ถือว่าคลินิกอาชีวเวชศาสตร์ โรงพยาบาลรัตนราชธานี เป็นที่วินิจฉัยโรคที่เป็นที่สิ้นสุด